

'De schatkist van Boris'

De schatkist van Boris

'De schatkist van Boris' is een concept van het Regionaal Landschap West-Vlaamse heuvels met ondersteuning van het Agentschap voor Natuur en Bos

DOELSTELLINGEN :

1. De deelnemers ontdekken het bos als leef- en eetplaats voor dieren.
2. De deelnemers maken kennis met den, beuk, kastanje, eik, es en hun gebruikswaarde voor de mens.
3. De deelnemers ontdekken ecologische verbanden in het bos.

AANTAL DEELNEMERS : max 24

DUUR: 1.5 uur tot – 2 uur

RICHTLEEF TIJD: 8-12 jaar

KOSTPRIJS:

2 EUR voor gebruik van het educatief materiaal

MATERIAAL:

- documenten en grondplan met route
- schatkist met slot (boscake en bosdrank^(*))
- mand met
 - voorwerpen (dessertbordje, speldendoosje, paardje, beuken speelgoedblokje, foto van eiken tafel, prent van helikopter)
 - handpop Boris
 - zes sleutels
 - 24 X voedselketenfiches
 - 4 X gelamineerd blanco boompaspoort en 4X stift
 - doekje om geschreven tekst af te vegen
 - 4 X klemmap
 - 6 X zoekkaart determinatietabel bomen
 - strip naaldbomen
 - bomen- en struikenboekje

Veeg de geschreven antwoorden op de gelamineerde antwoorddocumenten na de activiteit af, zodat de volgende groep met een leeg document kan starten.

BEGELEIDING :

Deze activiteit kan zonder problemen begeleid worden door de verantwoordelijke begeleiders van de groep zelf. Begeleiding door iemand van Het Leen is mogelijk na afspraak en tegen de gangbare vergoeding.

^(*) De begeleider stopt vooraf een bosdrank en boscake in de schatkist bv. vierbloesemlimonade, cake met hazelnoten, enz..

'De schatkist van Boris'

OPDRACHTEN EN ROUTE

Volg de wandelroute en voer bij elke stopplaats de opdracht uit (zie grondplan).

Stopplaats 1: Inleiding

De begeleider vertelt onder een linde bij het bosinfocentrum (een linde was vroeger een verzamel- en vergaderplaats) over zijn ontmoeting met Boris. Hij ontmoette hem tijdens de zomervakantie in Zweden.

Boris is een trol uit het bos. Trollen komen meestal 's nachts naar buiten omdat ze overdag verstenen door de zon. Sinds de hoofdtrol ziek is, is er voortdurend ruzie bij de trollen omdat ze allemaal hoofdtrol willen worden. Boris is die ruzie beu en daarom loopt hij nu met eikels in zijn oren. Boris houdt van lachen, zingen en feesten!

De begeleider heeft hem verteld dat de deelnemers op bosklas zouden komen en altijd wel te vinden zijn voor een echt bosfeestje. Boris was meteen bereid om een bosfeestje te organiseren met de deelnemers, en is dus meegekomen naar Het Leen (handpop tonen).

Om te kunnen feesten moeten de deelnemers een aantal bosopdrachten vervullen. Boris heeft een mand vol voorwerpen. Telkens als de deelnemers een voorwerp aan een boom of plaats in het bos kunnen linken, krijgen ze een sleutel. Eén van de zes sleutels geeft toegang tot de schatkist die Boris heeft verborgen op een leuke plek. In de schatkist zit een feestschat (dit blijft natuurlijk tot op het einde een verrassing).

Stopplaats 2: Prik

Thema: naaldbomen

Werkvorm: opdracht en dialoog, verhaal vertellen

Plaats: **bij den in speelbos**

Voorwerp uit de mand: speldendoosje

Materiaal: 6X determinatietabel bomen; strip naaldbomen

Na het spel raden de deelnemers welk voorwerp past bij deze stopplaats. Als ze het juiste voorwerp (in dit geval een speldendoosje) vinden, dan krijgen ze een eerste sleutel. De volgende sleutels krijgen ze als ze bij de volgende stopplaatsen kunnen raden welk voorwerp bij die plaats hoort.

De deelnemers voelen en ruiken aan de stammen en zoeken kegels op de grond. Ze zoeken de naam van de boom adhv de determinatietabel. Heeft de boom bladeren? Hoe noemen we een boom met naalden?

De begeleider vertelt adhv de strip waarom naaldbomen groen blijven.

Stopplaats 3: De kinderboom

Thema: gebruik van beukenhout

Werkvorm: opdracht/uitbeelden

Plaats: **bij beuk**

Voorwerp uit de mand: beuken speelgoedblokje

Materiaal: pictogrammen; bomen- en struikenboekje blz 102 – 103

'De schatkist van Boris'

De deelnemers zoeken takken, vruchten en bladeren van de beuk. Nadien krijgen enkele deelnemers van de begeleider een pictogram met een eigenschap van beukenhout. Ze beelden deze eigenschappen uit terwijl de anderen de eigenschappen raden (beukenhout is hard, heeft geen smaak, splintert niet en heeft geen geur).

Stopplaats 4: De weideboom

Thema: bomenpaspoort van de tamme kastanje

Werkvorm: opdracht en monoloog

Plaats: bij tamme kastanje

Voorwerp uit de mand: paardje (ofwel speelgoedafsluiting)

Materiaal: 4X gelamineerd blanco bomenpaspoort; 4X stift, bomen- en struikenboekje blz 106 – 107, doekje

De deelnemers bekijken de boom. Nadien vullen ze klassikaal of per zes het bomenpaspoort van de tamme kastanje in (uitzicht, standplaats, kenmerken van de bladeren, naam, bloemen en vruchten, schors). De deelnemers raden waarvoor dit hout gebruikt wordt. Vroeger werd het gebruikt als hakhout voor stoven of haardvuur, maar ook als geriefhout van palen om weiden af te sluiten. Nu wordt het hout vaak gebruikt als afsluiting van weiden en tuinen.

Stopplaats 5: Op restaurant

Thema: Het bos is de woonplaats van vele dieren en planten. De deelnemers maken kennis met de bewoners en wat ze eten. Ook voor hen is het bos een plaats waar schatten te vinden zijn.

Werkvorm: opdracht en spel

Plaats: gras

Voorwerp uit de mand: dessertbordje

Materiaal: 24X voedselketenfiches

De deelnemers zoeken een plaatsje in het gras, sluiten hun ogen en concentreren zich gedurende één minuut op dierengeluiden. (Eventueel kan de begeleider nu als variatie de sleutel verstoppen, zodat de deelnemers – als ze voor deze opdracht een sleutel verdienen – de sleutel moeten zoeken).

Nadien spelen de deelnemers het voedselketenspel waarbij elke deelnemer een kaart krijgt met een afbeelding van een dier of een plant. De deelnemers moeten zoeken wie bij elkaar hoort. Elke deelnemer is een schakel in een voedselketen. Telkens vormen vier schakels een keten. Afhankelijk van het niveau van de deelnemers, kan de begeleider beslissen dat de deelnemers ook de informatie op de achterkant mogen lezen en gebruiken om de juiste voedselketen te vinden. Als de deelnemers elkaar gevonden hebben en de voedselketens samengesteld zijn, dan kunnen de deelnemers a.d.h.v. hun afbeeldingen hun 'eten en gegeten' keten tonen aan de anderen. De plant begint, de eerste schakel eet de plant op, de tweede schakel eet de eerste schakel op, enz. Eventueel kunnen zij hun voedselketen uitbeelden en kunnen de anderen raden wat er uitgebeeld wordt.

Antwoorden voedselketenspel:

groene bol: blad van een eik – rups – koolmees – sperwer

rode bol: gras – kever – mol – uil

'De schatkist van Boris'

bruine bol: kastanjenectar – nachtvlinder – vleermuis – kat
gele bol: braam – sprinkhaan – egel – vos
blauwe bol: blad van esdoorn – bladluis – oorworm – kraai
witte bol: mos – miljoenpoot – spitsmuis – torenvalk

Stopplaats 6: De dicht-bij-elkaar boom

Thema: Hout van eik is heel sterk en hard. Het wordt vaak gebruikt om meubelen te maken. Verschil tussen hard hout en zacht hout.

Werkvorm: spel en groepsgesprek

Plaats: bij een eik

Voorwerp uit de mand: foto van eiken tafel

Materiaal: bomen- en struikenboekje blz 104 - 105

Enkele deelnemers (ongeveer 6 deelnemers) vormen de schors, ze geven elkaar een hand en gaan in een cirkel staan. Eén deelnemer blijft buiten de cirkel staan en speelt nagel. De andere deelnemers zijn cellen. De begeleider vraagt dat drie cellen de stam opvullen (en dus in de cirkel gaan staan). Hebben deze deelnemers nog veel ruimte om te bewegen? (ja). De deelnemer die nagel speelt moet in het hout dringen. Dit is gemakkelijk als er maar enkele cellen in de cirkel staan. De begeleider vraagt telkens dat twee deelnemers extra in de cirkel gaan staan. Hoe meer deelnemers er in de cirkel staan, hoe minder plaats ze hebben om te bewegen. De nagel moet nu nog eens in het hout dringen. De cellen mogen echter tegenwerken. Met vele cellen in de cirkel is het binnendringen in de cirkel veel moeilijker (zacht hout: weinig houtcellen, ver van elkaar, makkelijk om een nagel in te kloppen versus hard hout: veel houtcellen, dicht bij elkaar, niet makkelijk om een nagel in te kloppen).

Stopplaats 7: De windboom

Thema: Zaden van planten worden op verschillende manieren verspreid.

Werkvorm: dialoog en monoloog

Plaats: bij een es

Voorwerp uit de mand: prent van helikopter

Materiaal: bomen- en struikenboekje blz 118 - 119

Uit een zaadje kan pas een nieuwe plant groeien als het op een goede plek terecht komt. In de schaduw van de moederplant is er weinig licht en voedsel in de bodem voor de jonge plantjes. Plantenzaden moeten dus op reis voor zonlicht, voedsel en ruimte. Zaden met pootjes zijn er niet, maar elke plant heeft een eigen trucje om zijn zaden te verspreiden.

De deelnemers zoeken verschillende zaden. Hoe verspreiden ze zich? De vruchten van de es zijn gevleugelde nootjes (lancetvormig). Hierin zitten de zaden die door de wind worden meegenomen. In de herfst kunnen de deelnemers op de grond gevallen vruchtjes van de es laten vliegen.

Vergelijking

- pluïsbol van een paardenbloem: de wind kan de pluïsjes waarin de zaden zitten wegblazen (door hun valschermpjes blijven de zaden gemakkelijk zweven)
- gaai: deze fel gekleurde vogel maakt krassende geluiden; in de herfst verzamelt hij eikels in zijn keel; hij verstopt ze stuk voor stuk in de grond maar soms verliest hij er

'De schatkist van Boris'

één onderweg of vergeet hij ze op te halen; uit deze eikel kan een nieuwe eik groeien; daarom wordt de gaai ook wel de eikenplanter van het bos genoemd - kleefkruid: in de bolletjes met kleine haakjes zitten de zaden; door de haakjes kunnen de zaden meeliften in de vacht van dieren of op de kledij van mensen

Stopplaats 8: Vindplaats van de schat

Zorg ervoor dat de schatkist vooraf achter de zomereik bij het bosklassencentrum of in het speelbos staat (of bij regenweer ergens in het bosklassencentrum). De deelnemers hebben maximum zes sleutels verzameld. Eén van die sleutels is de juiste sleutel om de kist te openen. In de kist zit een feestschat: een feestbosdrink en boscake. Als extra feestelement kan je een lied of een bosdans inzetten.

Na deze opdracht geeft de begeleider de mand met het materiaal en de schatkist terug af aan de balie.

'De schatkist van Boris'

ROUTE

